

Digitaliseringen i den syrisk-ortodoxa kyrkan under coronapandemin

Av: Rachel Ibrahim

Handledare: Mattias Dahlkvist

Examinator: Maximilian Broberg

Södertörns högskola | Institutionen för religionsvetenskap

Kandidat 15 hp

Religionsvetenskap | HT 2022

Abstract

Title: “The digitalization of the syriac-orthodox church during the corona pandemic”

The digitalization of the syriac-orthodox church during the corona pandemic - a quality study about the changes in the religious lifestyle in Europe during the covid-19-pandemic. The aim of this study *The digitalization of the syriac-orthodox church during the corona pandemic* is to understand to what extent the digitalization has mattered and the effect of adapting to the digitalization in two syriac-orthodox assemblies in Sweden. Former researcher studies mentioned in this paper is based on digitalization and assemblies during the corona pandemic. The paper's question formulations examine digital adaptations and how the result can be discussed in connection with Martin Barnston's constructive discussion. This study is performed with quality semi-structured interviews. The result in this study shows that more persons have come in contact with the tradition in the syriac-orthodox church, as a result of the syriac-orthodox expanding on social platforms. The analysis shows that during the time the worship is broadcasted live the number of viewers has increased in one of the assemblies. The number of the youths has increased after the corona-pandemic in both assemblies in the syriac-orthodox church.

Keywords: Digitalization, Assembly, Pandemic, Syriac-orthodox, Tradition, Orthodoxization, Comparative religion

Sökord: Digitalisering, Församling, Pandemi, Syrisk-ortodox, Tradition, ortodoxifiering, religionsvetenskap.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	5
1.1 INLEDNING	5
1.2 PROBLEMFÖRMULERING	6
1.3 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	7
1.4 TIDIGARE FORSKNING	8
1.4.1 TROSSAMFUND OCH COVID-19	8
1.4.2 THE RUSSIAN ORTHODOX CHURCH AND THE PANDEMIC: PROBLEMS, CHALLENGES, RESPONSES	9
1.4.3 THE DIGITALIZATION OF WORSHIP PRACTICES DURING THE CORONAVIRUS PANDEMIC IN THE CONTEXT OF THE MEDIATIZATION OF ORTHODOXY	10
1.5 AVGRÄNSNINGAR	11
2. BAKGRUND	12
2.1 SYRISK-ORTODOXA KYRKAN	12
2.2 TRADITION	12
2.3 SOUF	13
2.4 SOKU	13
3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	14
3.1 ANPASSNING ELLER KONSERVERING	14
4. MATERIAL OCH METOD	17
4.1.1 MATERIAL	17
4.1.2 ANONYMITET	18
4.1.3 VAL AV RESPONDENTER	18
4.2 METOD	19
4.3 REFLEKTERANDE DISKUSSION	19
4.4 GENOMFÖRANDE AV ENSKILDA INTERVJUER	19
4.5 VALIDITET OCH RELIABILITET	20
5. RESULTAT	21
5.1 DE DIGITALA ANPASSNINGARNA	21
5.2 DE DIGITALA ANPASSNINGARNAS FÖLJDER	25
5.3 DE DIGITALA ANPASSNINGARNA EFTER PANDEMINS SLUT	27
6. ANALYS	29
6.1 ANPASSNING, ORTODOXIFIERING OCH BEVARANDE AV TRADITION	29
6.2 AUTOKEFAL KYRKA UNDER PATRIARKEN I DAMASKUS	30
6.3 DIGITALISERING I DEN SYRISK-ORTODOXA KYRKAN I SVERIGE	32
7. DISKUSSION	35
7.1 FRAMTIDA FORSKNING	37
KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	38
9 BILAGA	41
9.2 SAMTYCKESBLANKETT	41

1. Inledning

1.1 Inledning

Under coronapandemin var många religiösa samfund tvungna att göra digitala anpassningar. Denna undersökning kommer syfta till att studera den syrisk-ortodoxa kyrkan och dess digitala anpassningar. Undersökningen kommer bygga på utfallen som digitaliseringen gav för de två församlingar i den syrisk-ortodoxa kyrkan. Ovannämnda punkter kommer att diskuteras i följande kapitlen i detta arbete, med hjälp av att intervjua ombud för två församlingar i den syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige. Denna studie utgör en del av CHANSE-digitaliseringsprojektet. Projektet är ämnat till att ge svar på hur det religiösa livet samt gemenskapen påverkats av, samt förändrats i samband med Covid-19, och vad digitaliseringen inneburit och dess eventuella konsekvenser. Jag kommer att utgå från två församlingar i den syrisk-ortodoxa kyrkan som har sin geografiska utgångspunkt i en storstad i Sverige. De två församlingarna i den syrisk-ortodoxa kyrkan har haft samma möjligheter och verktyg under pandemins gång. Att undersöka de två ovannämnda samfund ger möjligheten att analysera vidare om det förekommer en skillnad i den digitala anpassningen mellan de två samfunden.

Världsomfattande epidemier har ofta förekommit i människans historia. Däremot har människan aldrig haft digitala medel lika tillgängliga som i dagens samhälle. Digitaliseringen omfattar en potential för kontinuerlig utveckling i och av samhällslivet, och har en väsentlig funktion för människan. Därför kan denna studies analysering gällande digitalisering under coronapandemin ge en bild av hur religiösa verksamheter kan komma att verka under kommande tid.

1.2 Problemformulering

Mitt projekt kommer att vara en del av CHANSE-projektet: *Digitalization and European Religious Communities Responding to the Pandemic*. CHANSE-projektet är ämnad till att bilda en översikt och analysera hur det religiösa livet i Europa har ändrats under covid-19-pandemin. Det primära syftet med studien är att studera pandemins roll och effekter av anpassningen till digitaliseringen.

Det övergripande syftet med CHANSE-projektet är att förstå hur det religiösa livet, ceremonier och ritualer påverkats av den digitala övergången under pandemin bland minoritetsgrupper i Europa. I samband med CHANSE-projektet ska fokus vara på: hur naturen, strukturen och upplevelsen av det religiösa livet förändrats i anslutning med att religiösa samfund ersatt den fysiska samlingen mot virtuella möten och grundstenarna av den digitala kulturen (Edelman, 2022, s. 1). Detta utförs genom att studera två samfund som tog del av den digitala övergången under pandemin. De två samfunden är en del av den kristna minoritetsgruppen, specifikt den syrisk-ortodoxa kyrkan.

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur och på vilket sätt det religiösa livet och de sociala aktiviteterna påverkats av digitala anpassningarna under covid-19-pandemin, inom de två studerande syrisk-ortodoxa kyrkorna i Sverige. Studien syftar även till att jämföra och identifiera likheter och skillnader mellan de två samfundens digitala anpassningar och vad det fått för resultat.

1. Vilka digitala anpassningar gjorde de två studerade syrisk-ortodoxa församlingarna under tiden pandemin pågick?
2. Vad fick de digitala anpassningarna för följder i de två studerande syrisk-ortodoxa församlingarna?
3. Vad hände med de digitala anpassningarna efter pandemins slut i de två studerande syrisk-ortodoxa församlingarna?
4. Hur kan studiens resultat diskuteras sin helhet i termer av digitaliseringens följder i de två studerande syrisk-ortodoxa församlingarna utifrån Martin Berntsons teoretiska begreppsdiskussion gällande anpassning, ortodoxifiering och bevarande av traditionen?

1.4 Tidigare forskning

1.4.1 Trossamfund och Covid-19

Religionsbeteendevetaren Linnea Lundgrens studie *”Trossamfund och Covid-19”* (2022) är att kartlägga vilken effekt Covid-19-pandemin haft på religiösa samfund i Sverige. I Lundgrens studie presenteras det att Covid-19-pandemin har haft en inverkan på flera sätt (Lundgren, 2022, s.40). Den allmänna lärdomen är att flertal trosförsamlingar ordnat om i centrala aktiviteter men att andra aktiviteter avbokats. Vad gäller aktiviteterna är det påtagligt att restriktionerna påverkat trossamfunden samt dess medlemmar. Det förekommer en stor distinktion i hur olika församlingar arbetat och agerat, dock beskrivs det att det har en större koppling till trossamfundets storlek än församlingstillhörigheten.

I studien presenteras det att Covid-19-pandemin har haft en inverkan på ett flertal sätt. Den allmänna lärdomen är att flertalet trosförsamlingar ordnat om i centrala aktiviteter men att andra aktiviteter avbokats. Vad gäller aktiviteterna är det påtagligt att restriktionerna påverkat trossamfunden samt dess medlemmar. Det förekommer en stor distinktion i hur olika församlingar arbetat och agerat, dock beskrivs det att det har en större koppling till trossamfundets storlek än församlingstillhörigheten. Hälften av församlingarna som deltog i undersökningen anser att ekonomin försämrats som ett resultat av Covid-19-pandemin. Konsekvenserna av Covid-19-pandemin betraktas vara begränsade, däremot förekommer en oro inför trossamfundets framtida ekonomi.

I studien presenteras det att församlingarna fattat beslutet om att digitalisera det som betraktas vara kärnverksamheten i församlingarna. Det vill säga religiösa aktiviteter såsom gudstjänst, meditation samt bönestund. I frågan om församlingens resterande verksamhet utöver bönestund, gudstjänst och meditation har graden av anpassning varit olika beroende på aktivitet. Verksamheten som har berört den äldre generationen har ställts in detta till skillnad från ungdomsverksamheten och utbildningsverksamheten som digitaliserades. Den digitala anpassningen har medfört i att färre deltagit. Vidare har det presenterats att 3 av 10 församlingar upplevt att Covid-19-pandemin resulterat i en ökad siffra deltagare på bönestund, gudstjänst och meditation. När det handlat om krishantering har en större del av församlingen utelämnat information angående Covid-19-pandemin. Fler än 8 av 10 församlingar uppfattar sig ha en betydelsefull funktion i samhällets krishantering. I stora drag redogörs det att covid-19-pandemin har haft ett negativt inflytande på det religiösa levnadssätt (Lundgren, 2022, s. 41).

Linnea Lundgrens primära forskningsriktning handlar om religion och samhälle, samband mellan civilsamhälle samt stat och religiösa omställningar i nutida Sverige (Lundgren, 2022). Lundgren har bland

annat författat *Trossamfunden och Covid 19*. Studien om *trossamfund och covid-19* är relevant för mitt uppsatsskrivande, eftersom enkätundersökningen har inkluderat ortodoxa och österländska kyrkliga församlingar där den syrisk-ortodoxa kyrkan tillhör den österländska traditionen. Undersökningen och resultatet som framkom i arbetet av de österländska kyrkorna kan appliceras på mitt material från intervjuerna och därmed skapa en väl arbetad analys för ett gott arbetat resultat.

1.4.2 The Russian Orthodox Church and the Pandemic: Problems, Challenges, Responses

I studien *The Russian Orthodox Church and the Pandemic: Problems, Challenges, Responses* av historikern Mikhail Suslov (2021) beskrivs det hur den rysk-ortodoxa kyrkan påverkats av coronapandemin. I arbetet beskrivs det att pandemin resulterat med negativa effekter samt ökat den problematik som förekommit i den rysk-ortodoxa kyrkan. Vilket nu visualiserats för allmänheten och att den allmänna uppfattningen om kyrkan som monolitisk, som har förmedlats bland folket. Vidare presenteras det dilemma som förekommit hos den rysk-ortodoxa kyrkan. En problematik som uppstått mellan den reform och den konservativa delen av kyrkan. Å ena sidan vill kyrkan bevara sina traditioner å andra sidan riskerar kyrkan att förlora allt fler anhängare, om kyrkan inte finner en lösning eller anpassningar. Vidare beskrivs det hur den rysk-ortodoxa kyrkan ser på digitaliseringen, samt för- och nackdelarna med de digitala tillgångarna som förekommer i dagens samhälle. Kyrkan ser den ökade digitaliseringen som ett resultat av restriktionerna och coronapandemin. I artikeln presenteras hur kyrkan anpassat sig efter digitaliseringen under coronapandemin. Hur digitaliseringen påverkat kyrkoanhängarna, och hur tillgängligheten på nätet påverkat kyrkoanhängarna till den rysk-ortodoxa kyrkan. Det presenteras även hur den rysk-ortodoxa kyrkan arbetat motverkat den uppfattningen om att kyrkan inte behövs i det ryska samhället. I sista avsnittet redogörs anledningarna till religiositetens ökning under pandemin. I artikeln framkommer det att religiositeten ökat, bland individer som har haft någon typ av aktiv religiositet under sin barndom/ungdomsår och hos familjer som bar på coronaviruset (Suslov, 2021, s. 19).

I Suslovs studie diskuteras digitaliseringens påverkan i den rysk-ortodoxa kyrkan och hur kyrkans medlemmar och deras religiösa liv har influerats av restriktioner som tillämpats i kyrkan. I min studie kommer jag att diskutera restriktionerna och digitaliseringen i kyrkan, samt hur restriktionerna berört det religiösa livet. Studien av Suslov är därför en lämplig vetenskaplig studie att utgå ifrån.

1.4.3 The digitalization of Worship Practices during the Coronavirus Pandemic in the Context of the Mediatization of Orthodoxy

Statsvetaren Xenia Luchenko skriver i sin vetenskapliga artikel ”The digitalization of Worship Practices during the Coronavirus Pandemic in the Context of the Mediatization of Orthodoxy” (2021) om effekten som uppstått av att kyrkor stängts ner under påsktiderna som ett resultat av restriktionerna under coronapandemin. Luchenko utgår ifrån begreppen deltagande kultur och ’mediatization’ (massmedia som influerar andra samhällssektorer). En kulturstudie baserat på två kategorier, interaktivitet och *immersion* (’försjunkande’). Luchenkos studie har sin utgångspunkt i deltagande kultur i syfte att undersöka upplevelsen, deltagarnas mednärvaro samt engagemang av onlinedagstjänst i rysk-ortodoxa. Dagliga liturgier och föreläsningar online var en följd av restriktionerna. Upplevelsen av ett kyrkoliv på distans har påvisat en utveckling. Digitaliseringen inom den ortodoxa kyrkan och utvecklingen av den ortodoxa sektionen på nätet utvecklats, expanderats och därmed uppnått ett nytt stadie. I syfte att kunna undersöka effekten av den ortodoxa kyrkans nedstängning tillämpades ett koncept, vid namn deltagande kultur. Henry Jenkins koncept grundar sig i en kulturell studie som tillvägagångssätt baserat på två kategorier, interaktivitet och *immersion*. Den delade upplevelsen av gudstjänst online under en period på flertal månader och den nya tillämpningen av digitala verktyg innebar en ökad konsumtion av videos, bilder och texter. Studiens resultat visade på att även antalet anhängare ökat men även bandet mellan kyrkans medlemmar förstärkts, när det kommer till interaktion och immersion bland kyrkomedlemmarna. I samband med att nya metoder uppkommit under anpassning av digitaliseringen har även ändringar förekommit i liturgin i kyrkan. Antalet kyrkoanhängare har likaså procentuellt ökat från år 2019 till 2021. Kyrkoanhängarnas tankar gällande digitaliseringen som ett koncept och hur det utvecklats innan och under pandemin, förekommer i ett av avsnitten.

Denna vetenskapliga studie främjar min studie, i samband med att jag i min analys del i arbetet kommer med hjälp av intervjusvaren analysera vidare om den virtuella aktiviteten hos kyrkoanhängarna ökat eller inte i den syrisk-ortodoxa kyrkan. Utifrån *The digitalization of Worship Practices during the Coronavirus Pandemic in the Context of the Mediatization of Orthodoxy*, kommer jag även studera vidare i vilken utsträckning digitaliseringen påverkat kyrkoanhängarna och då om det haft en positiv eller negativ inverkan.

1.5 Avgränsningar

Denna uppsats kommer fokusera på hur de två studerade religiösa samfundet påverkats av digitaliseringen under pandemin. Studien granskar hur digitaliseringen påverkat kyrkomedlemmarna i de två samfundet, och hur de gått till väga och fattat sina beslut under digitaliseringens gång. Även om de två olika kyrkosamfundens tillvägagångssätt har resulterat i att kyrkorna kunnat hantera digitaliseringen på olika sätt. Detta är inte en studie av vad de olika ceremonier och ritualerna handlar om och grundar sig på i den syrisk-ortodoxa kyrkan. Inte heller är detta en analys för vad effekten av vad pandemin inneburit för utförandet av ceremonierna och ritualerna. En av fokuspunkterna är däremot hur kyrkomedlemmarna influerats av att inte kunna delta i religiösa ceremonier och ritualer under pandemin. De mest centrala ceremonier och ritualer i den syrisk-ortodoxa kyrkan kommer att i stället utgöra en del av bakgrunden för analysen.

I denna studie fokuseras det på resultatet av pandemin och digitaliseringens påverkan i två församlingar inom den syrisk-ortodoxa kyrkan. Eftersom studien inte utfördes under coronapandemin kan deltagande observation inte appliceras som metod. Studien utförs efter att restriktioner tagits bort och därmed kan endast resultatet av digitaliseringen och restriktionerna analyseras utifrån informanternas perspektiv. Studera eventuella dokument alternativt direktiv från patriarken eller möjligheten att intervjua patriarken är inte en möjlighet. Eftersom följande direktiv eller dokument inte förekommer på den syrisk-ortodoxa kyrkans digitala plattformar, och därmed finns inte materialet för allmänheten tillgänglig.

2. Bakgrund

2.1 Syrisk-ortodoxa kyrkan

Den syrisk-ortodoxa kyrkan är en av de för-chalcedonensiska kyrkorna (Rizk, 2016). Den syrisk-ortodoxa kyrkan kan spåras tillbaka till kristendomens begynnelse. Kyrkan i Antiokia anses vara den andra kyrkan som fastställts inom kristendomens historia. Aposteln Petrus tradition är grunden för den syrisk-ortodoxa kyrkan och etablerades år 37 i Antiokia i dagens Turkiet. Kyrkan betraktas vara den tidigaste kyrkan som instiftades efter ursprungsförsamlingen i staden Jerusalem (Svenskakyrkan.se).

Den syrisk-ortodoxa kyrkan har ett visst hierarkiskt system med fyra olika positioner, där den primära är patriarken som är överhuvudet för kyrkan. Den sekundära positionen består av den underställda patriarken, som i nuläget har sitt stift i Indien. Den tertiära rangen består av biskoparna och en biskop vigs i anknytning till ett specifikt geografiskt stift exempelvis som Sverige eller Indien. Patriarken med alla biskopar i den syrisk-ortodoxa kyrkan bildar den heliga Synoden (Kyrkomötet) vilket är den syrisk-ortodoxa kyrkans högsta fattande organ. Biskoparna därefter har ansvar över varsitt stift. Inom varje biskopsstift förekommer församlingspräster, som tillhör den fjärde rangen och består av de lokala församlingsprästerna och munkar/nunnor. Två av den syrisk-ortodoxa kyrkans biskopar har sina stift i Sverige där 50 präster tjänar i de två stift (Syriskortodoxakyrkan.se).

2.2 Tradition

En tradition är ett tankesätt eller en sed som på så sätt förmedlas av en eller ett antal personer ifrån en generation vidare till nästa. Den kristna övertygelsen som togs emot av Kristus apostlar fördes vidare i kyrkan vilket är den heliga traditionen. Apostlarna undervisades om den kristna trosuppfattningen om Jesus, utifrån ord samt handling (Rizk, 2019, s. 22). Syftet var att apostlarna skulle föra den kristna tron vidare efter Jesus himmelfärd. Den kristna tron fördes vidare med hjälp av undervisning. Undervisningen kunde vara i skriftlig, muntlig och praktisk form. Den muntliga undervisningen kunde betyda att tron förklarades med ord för människor. Den praktiska undervisningen definierades av att apostlarna genom handling visa hur en god kristen skulle leva upp till den kristna tron. Att undervisning skedde skriftligt betyder att apostlarna skrev om den kristna tron. Exempel på sådana skrifter förekommer i Nya testamentet. Den praktiska, skriftliga och muntliga läran om kristendomen är det som definieras som den heliga traditionen. Övriga uttryck kan exempel vara för den heliga traditionen kyrkans trosbekännelse, gudstjänst (liturgi), fäder, ikoner samt förordningar. Alla ovannämnda uttryckssätt ger kunskap om den tro som apostlarna fört vidare i kyrkan (Rizk, 2019, s. 23).

2.3 SOUF

SOUF står för det syrisk-ortodoxa ungdomsförbundet och är en ungdomsorganisation inom det syrisk-ortodoxa ärkestiftet i Skandinavien. SOUF är ämnat till att sprida kunskap och bilda en gemenskap bland syrisk-ortodoxa ungdomar i Skandinavien. Ärkebiskopen i det syrisk-ortodoxa ärkestiftet i Skandinavien är Julius Abdulahad Gallo Shabo. Syrisk-ortodoxa ärkestiftet i Skandinavien har för närvarande 20 lokalföreningar och 3200 registrerade medlemmar och SOUF förekommer i alla lokalföreningar omkring i Skandinavien. Ungdomsförbundet tjänst i de olika församlingarna är inte endast att främja ungdomarnas närvaro i kyrkan, utan arbetar även med att stödja kyrkans allmänna verksamhet i olika situationer (Souf.nu).

2.4 SOKU

SOKU är en beteckning för syrisk-ortodoxa kyrkans ungdomsförbund och är på samma sätt som SOUF en ungdomsorganisation, inom det Patriarkaliska ställföreträdarskapet för syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige. Ärkebiskopen Julius Yeshu Cicek är den biskop som leder Patriarkaliska ställföreträdarskapet för syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige. Patriarkaliska ställföreträdarskapet förekommer i 20 lokalföreningar och har 8384 registrerade medlemmar i Sverige där SOKU finns i alla lokalföreningar. SOKU är en verksamhet som arbetar för syrisk ortodoxa ungdomar på sociala, kulturella samt på det religiösa planet. I församlingarna arbetar ungdomsstyrelser för att främja kyrkans arbete i olika sammanhang (Soku.org).

3. Teoretiska utgångspunkter

3.1 Anpassning eller konservering

I boken *det mångreligiösa Sverige* (2015) diskuterar Martin Berntson ett "traditionellt" samhälle och ett modernt samhälle. Inom kategoriseringen av ett traditionellt och ett modernt samhälle diskuteras religion samt religiösa förändringar i termer av "konservering" alternativt "ortodoxifiering". Inom forskningsfältet migration talas det i vissa sammanhang om migration i form av en resa i riktning bort från ett traditionellt samhälle där medborgares framtid avgörs av status eller kön, med övergång till ett modernt samhälle som ger människan en valfrihet till att utforma sin egen framtid. Det förekommer ytterligare en uppfattning i samband med frågan om religion samt religiösa förändringar, där Berntson menar att två tendenser påträffas i detta sammanhang. Ena tendensen anges som "anpassning" till allmänna normer i det profana Sverige. Den sekundära tendensen är "konservering" alternativt "ortodoxifiering" där religionen är en identitetsfaktor som får en mer betydande roll än i hemlandet (Berntson, 2015, s. 413).

Sverige som ett sekulariserat land, har medfört en mindre kulturchock för kristna med en utländsk bakgrund. Gällande den syrisk-ortodoxa folkgruppen (assyrier/syrianer) beskrivs bemötandet assyrier/syrianer fick i Sverige. Berntson beskriver att assyrier/syrianer förväntade sig att hälsas välkomna som "trosbröder" i det förväntat kristna Sverige men kom att kategoriseras i den allmänna beteckningen "invandrare". Den kristna folkgruppen assyrier/syrianer placeras 9 av 10 gånger av svenskar som muslimska araber, vilket skapar en frustration hos syrisk-ortodoxa kristna. Orsaken till att minoritetsgruppen flytt från Mellanöstern var och är än idag en följd av massmord och förföljelser mot folkgruppen av muslimska araber (Berntson, 2015, s. 414). För den etniska gruppen assyrier/syrianer innebär religionstillhörigheten vara den etniska markören och anses vara mer betydelsefull än den nationella tillhörigheten. De två grundläggande faktorerna vad gäller att upprätthålla den assyrisk/syrianska folkgruppen etnicitet är språket och den kristna tron. En syrisk-ortodox person definierar sig som syrisk-ortodox eftersom det i mellanöstern finns starka band mellan etnicitet och religion. En syrisk-ortodox person med bakgrund ifrån Turkiet eller Syrien ses som turk eller arab och därmed uppfattas personen som muslim (Ibid).

Den kristna syrisk-ortodoxa minoritetsgruppen är en befolkning utan en egen nationalstat och där religion utgör den centrala identitetsfaktorn. Berntson menar att religionens centrala roll nödvändigtvis inte kommer att uppfylla samma funktion för kommande generationer av syrisk-ortodoxa personer (Berntson, 2015, s. 415). Berntson utgår ifrån religionspsykologen Önver Cetrez diskussion om att första och andra generationen kristna-ortodoxa har en starkare förankring inom den kulturella, sociala och traditionella

strukturen parallellt med en ny social situation i form av integration och anpassning till svenska normer och samhällsstrukturer. Cetrez för påståendet vidare och menar att tredje generationen syrisk-ortodoxa växer upp i ett samhälle mellan dessa två separata kulturella system. Dessa två kulturella system, å ena sidan traditionella kulturella och sociala strukturer och å andra sidan anpassning till svenska normer. Det orsakar problem där varken det ena eller andra stödjer individerna att framgångsrikt utveckla en identitet som fungerar inom både systemen. Cetrez tillägger att ett mönster förekommer, där individer i sina ungdomsår finner sociala aktiviteter och vänner mer attraktivt och där kyrkan ställs åt sidan (Berntson, 2015, s. 415).

Allt fler föds inom den kristna folkgruppen assyrier/syrianer. I takt med att de äldre generationerna dör och färre från de yngre generationerna närvarar i kyrkorna, accepterar allt fler den västerländska kulturen och det system som förts med från hemlandet försummas (Bertson, 2015, s. 419). Något Berntson betonar är att den ortodoxa kyrkan inte reformeras till följd av faktorer som migration. Förekommer teologiska förändringar inom den ortodoxa kyrkan betraktas inte kyrkan vara "ortodox" det vill säga "renlärig". Att teologiska reformationer inte förekommer i den ortodoxa kyrkan innebär det inte att kyrkan inte är öppen för en förändring, religioner kommer ständigt i kontakt med nya kulturer och därmed uppkommer förändringar (Ibid).

Religionen kan spela en central roll för syrisk-ortodoxa anhängare. Sverige är en nation präglad av ett kristet historiskt arv. Vilket innebär att syrisk-ortodoxa svenskar inte nödvändigtvis uppfattas som en religiös minoritet, på samma sätt som i ursprungsländerna med omgivande muslimska majoritetssamhällen. Detta medför att assyrier/syrianer inte upplever samma behov som i ursprungsländerna att den kyrkliga tillhörigheten ska utgöra en etnisk markör. Assyrier/syrianer uppfattas däremot som en etnisk minoritetsgrupp, och därmed kan den "etniska markören" anses bli "kulturell" och "politisk" snarare än religiös. Berntson uppger exempel på anpassning till det samtida svenska samhället i den ortodoxa kyrkan. Angivna förslag såsom att förkorta gudstjänsterna och fira gudstjänst på svenska språket, i stället för långa gudstjänster med Suryoyo som liturgiskt språk. Inom syrisk-ortodoxa kyrkan läggs tonvikten vid att bevara traditionen. Konservering och ortodoxifiering skulle därför kunna uppfattas som ett resultat av migration eftersom traditionen riskerar försvinna när den primära identiteten hos den tredje generationen blir kulturell snarare än religiös (Berntson, 2015, s. 420). Å andra sidan kan "ortodoxifiering" och att bevara traditionen ses som den syrisk-ortodoxa kyrkans mest påtagliga historiska särdrag.

Dessa teoretiska perspektiv utgör grunden för den analytiska diskussionen i min studie, i kapitel 6. Begreppen anpassning, ortodoxifiering och bevarande av traditionen gör det möjligt att diskutera de studerade syrisk-ortodoxa kyrkornas digitala anpassningar under pandemin. Samt anpassningar till minoritetssituationen i det svenska samhället i allmänhet. Analysen tar därmed hänsyn till att den syrisk-ortodoxa kyrkan, genom både digitala anpassningar under pandemin såväl som anpassningar till situationen som religiös minoritet i Sverige. Som fortsätter med den centrala strävan att bevara traditionen. ”Ortodoxifiering” och digitala anpassningar sammanfaller alltså i den analytiska diskussionen.

4. Material och Metod

4.1.1 Material

Inledningsvis har svaren till huvudfrågorna samlats in med hjälp av kvalitativa intervjuer av två deltagare. Deltagarna är representanter för två olika samfund inom de två stift i den syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige. Kvalitativa intervjuer som metod var i avsikt att tillföra en djupgående förståelse och bidra med ytterligare information i ämnet.

Intervjumaterialet som framställts till denna studie har skett med hjälp av två representanter till två församlingar inom den syrisk-ortodoxa kyrkan, genom kvalitativ intervjumetod. Insamling av data från internet och sociala plattformar skulle inte medföra en djupgående analysering i samma utsträckning. Data som informerar läsaren om restriktioner och digitaliserade alternativ till sociala aktiviteter kunde i detta sammanhang uppfattas som otillräcklig. Det vill säga informationen kan ha betraktats som otillräcklig för att kunna besvara studiens syfte. Publicerad information av samtliga samfund kan ha betraktats som snäv och vinklad. All publicerad information av samfunden kan vara genomtänkt och bearbetad till samfundens bästa avsikt. En kombination av intervjuer som metod samt analysering av de två församlingarnas sociala medier har varit de tillvägagångssätt för insamling av material vilket har bildat ett djup och en bredd i materialet.

I samband med CHANSE-digitaliseringsprojektets policy gällde primärt att endast ombud för församlingen får delta i intervjuerna. Till följd av en potentiell etikprövning fick endast två till tre representanter intervjuas. Det begränsade antalet deltagare kan ha haft en inverkan på materialet som har producerats, på grund av att endast de två deltagarnas perspektiv delgetts i detta arbete. Andra kyrkomedlemmar eller representanter kan ha burit på en annan uppfattning gällande digitaliseringen i kyrkomedlemmarnas församling. Slutsatserna som har presenterats i senare kapitel har baserats på informanternas uppfattningar och erfarenhet om digitaliseringen i församlingen. Information som presenteras i analys och resultat avsnittet var därmed inte allmänna slutsatser om hur hela församlingen uppfattat digitaliseringen i deras kyrka.

I det skede när materialet samlas in och analyseras var det ytterst nödvändigt att analysera om forskar- och forskningsetik. Forskaretiken har byggt på ett ansvar mot forskningen och forskningssamhället (Stafström, 2017, s.12). En individs forskaretik har sin utgångspunkt i att vara medveten om sin forskarposition, samt hur det hela formar framställningen av kunskap. Detta betraktas vara en del av en god forskningssed, nämligen att vara sann, redlig samt tydlig. En väg till detta var genom akademisk och

individuell situering (Tidlund & Von Unge, 2022, s. 54). Etiska frågor handlade om frivillighet, integritet, sekretess samt anonymitet för deltagare som deltagit i olika typer av studier. Etiska principer inom svensk forskning är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Informationskravet har innefattat att det från en forskares perspektiv ska det informeras om studiens syfte. Det presenterades att deltagandet var frivilligt samt att representanterna hade rätten till att avgå från deltagandet i studien utan att ange en anledning. Samtyckeskravet informerade deltagaren om att personen hade rätten till att bestämma över sitt deltagande (Bryman, 2021, s. 170). Konfidentialitetskravet redogjorde att all data (såsom personnummer) som berört deltagaren har förblivit konfidentiell. Nyttjandekravet beskrev att den information som insamlats om deltagaren endast fick användas i studiens syfte (Bryman, 2021, s. 171).

4.1.2 Anonymitet

I denna studie används fingerade namn på de två församlingarna men även på de två deltagarna som representerar sina församlingar. Syftet är att representanterna eller samfundet inte ska kunna identifieras utifrån informationen som anges i denna studie. Brukandet av fingerade namn bedöms vara en vanlig teknik. Risken för identifikation är dock trots detta inte helt eliminerad för deltagarna (Bryman, 2018, s.174). Vid intervjun försäkrades det för representanter att som en del av forskningsetiken innebär det för en forskare att göra sitt yttersta för att säkra deltagarnas anonymitet samt konfidentialitet. Det finns dock faktorer bortom en forskares makt som kan påverka anonymiteten, såsom olaglig tillgång av konfidentiella dokument (Bryman, 2018, s. 174). När intervjuerna transkriberades korrigerades specifika detaljer som kunde resulterat i att deltagare och församlingen kunde identifieras. Detaljer som deltagarnas roll i församlingarna och namn på storstaden församlingarna förekommer i eliminerades. I kommande delar av studien har ena församlingen tilldelats namnet St. Mikael och den andra församlingen kommer identifieras med namnet St. Magdalena. Deltagarna kommer benämnas efter församlingarnas fingerade namn. Det vill säga att representanten för St. Mikael kommer därmed få det fingerade namnet Mikael och den andre representanten för St. Magdalena namnges som Magdalena.

4.1.3 Val av respondenter

Till studien har jag intervjuat två personer med samma intervjuguide. Bägge informanterna är handplockade utifrån mitt eget kontaktnät och bekantskaper. Bägge informanterna tillhör två samfund som förekommer i en storstad i Sverige. Deltagarna är inte präster utan endast lekmän, dock är bägge informanter och ledare bland kyrkans lekfolk med i de två samfunden. Ena intervjupersonen är en kvinna och den andre är en man, båda med liknande roller i sina samfund. Det som skiljer sig mellan kvinnan och

mannen är att den intervjuade mannen kunde redovisa en djupare och tydligare bild av utvecklingen i församlingen under pandemin. Detta beror på att mannen haft djupare kontakt med den ledande styrelsen i sitt samfund.

4.2 Metod

Kvalitativa intervjuer ändvänds i olika sammanhang för att redogöra de intervjuer som påträffas i anslutning med kvalitativ forskning. Kvalitativa intervjuer går i riktning mot att vara mindre strukturerade, till skillnad från enkäter (syftar till forskning genom datainsamling för att kartlägga olika empiriska resultat) (Byrman, 2018, s. 560). Den form av kvalitativ intervjumetod som kommer att ha sin utgångspunkt i denna studie är en semistrukturerad intervjumetod. En semistrukturerad intervju benämns även som djupintervju alternativt en kvalitativ intervju. I en kvantitativ intervju följs schemat i allra högsta noggrannhet, till skillnad från en semistrukturerad intervju. Där följs inte ett schema med noggrannhet, däremot utgår forskaren ifrån en intervjuguide i syfte att förhålla sig till ett tema. Frågor som förekommer i intervjuguiden behöver nödvändigtvis inte ställas under intervjun i den ordning som frågorna är uppställda i intervjuguiden. Intervjuprocessen är flexibel och hur deltagaren uppfattar samt tolkar frågor och händelser är i fokus (Byrman, 2018, s. 563–564).

4.3 Reflekterande diskussion

Jag har min bakgrund inom den syrisk-ortodoxa kyrkan, vilket möjliggör denna forskning. Utan mina etablerade kontaktnät skulle jag inte kunna utföra denna forskning. Deltagarna har en sorts ledarroll i kyrkan. Detta innebär att personerna behöver framstå som teologiskt korrekta när kyrkan representeras. Med min anknytning till den syrisk-ortodoxa kyrkan kan intervjupersonerna ha upplevt att de kunnat uttrycka sig i frågor som rör kyrkan och teologi utan att dessa begrepp behöver ges vidare förklaring. Både kvinnan och mannen har liknande roller i sina samfund. I den syrisk-ortodoxa kyrkan undervisas teologi till både män och kvinnor där undervisningen är tillgänglig för alla. Den skillnaden som framkommer mellan de båda var att mannen kunde redovisa en djupare och tydligare bild om vad som pågick i församlingen under pandemin. Detta genom att mannen haft en bättre kontakt med den ledande styrelsen i sitt samfund.

4.4 Genomförande av enskilda intervjuer

Två lekmän i två olika samfund har intervjuats. Jag skickade ett meddelande till ledarna i de två olika samfunden med information om min studie. Studiens syfte och om personerna hade möjligheten att delta i enskild intervju. Intervjuerna utfördes på plats och inte digitalt. Vid återkoppling från deltagarna

skickades en samtyckesblankett till samtliga deltagare. Samtyckesblanketten till deltagarna finns som bilaga 9.2. Deltagarna fick besvara på frågor hur det var innan, under och efter pandemin. Intervjufrågorna var fördelade i tre olika delar.

Under intervjun hade jag rollen som moderator. Jag förde diskussionen och ställde följdfrågor. Jag spelade även in intervjuerna via telefonen och förtydligade för deltagarna att intervjuerna inte skulle arkiveras utan skulle raderas i efterhand. Jag förklarade även att det i studien efterfrågades representanternas erfarenheter, upplevelser och uppfattningar om covid-19, vilket var grunden för studien. Jag förklarade för deltagarna innan intervjun påbörjades att fingerade namn skulle tilldelas till dem som deltog. Ett fingerat namn skulle även tillämpas på den församling personen tillhörde till, i mån om att personerna skulle garanteras anonymitet.

4.5 Validitet och reliabilitet

För att kunna fastställa utsträckningen av studiens tillförlitlighet samt trovärdighet tillämpas begrepp som reliabilitet och validitet, dock kan dessa begrepp vara svåra att applicera vid kvalitativ forskning. Bryman hävdar att trovärdigheten i kvalitativ metod alternativt bör granskas med hjälp av termerna *överflödet, trovärdighet, pålitlighet och potentialen att styrka samt bekräfta*. Det vill säga att dessa termer kan betraktas motsvara reliabilitet och validitet. Trovärdighet är avsedd för att den som undersöker ska ha möjlighet att uppvisa att den data som framställts är exakt men också träffsäker, baserat på rimlig sannolikhet (Bryman, 2018, s. 782). Ett exempel på detta kan vara att forskaren ska kunna verkställa sin studie enligt forskningsetiska principer och att forskaren tillämpar respondentvalidering. Kriteriet vid namn överförbarhet baseras på att granska studien. Funktionen i detta är att avgöra om resultaten går att användas i andra kontext och ändå betraktas som relevant (Bryman, 2018, s. 467). Ett motsvarande kriterium till reliabilitet är pålitlighet, vilket betyder att forskaren ska besitta ett granskande perspektiv. Detta kan uppnås genom att forskningen undersöks av övriga. Möjlighet att kunna fastställa och bekräfta är det kriterium där forskaren ser till att hon/han handlat rätt. Nämligen att forskaren inte avsiktligt låtit subjektiva värderingar influera studiens resultat samt utförande (Bryman, 2018, 468).

5. Resultat

Vid transkribering av materialet korrigerades talspråk till skriftspråk för att underlätta läsningen i de kommande kapitlen. Fingerade namn har tilldelats i denna uppsats till representanterna av församlingarna och till församlingarna i sig. I Resultat, analys och diskussion kapitlen kommer ena församlingen att benämnas som St. Magdalena och den andra som St. Mikael. Representanten för St. Magdalena kommer att representeras med namnet Magdalena och representanten för St. Mikael därmed namnges som Mikael. I resultat avsnittet ska Mikael och Magdalenas uttalanden presenteras separat. Med en uppdelning av representanternas svar är målet att finna distinktioner mellan församlingarnas anpassning till digitaliseringen och coronarestriktionerna.

5.1 De digitala anpassningarna

- Vad för digitala anpassningar har gjorts under Covid-19 pandemin?

Magdalena:

Under gudstjänsten användes telefoner för att sända gudstjänst live på Facebook. Projektorer och datorer användes för att översätta liturgin från språket suryoyo till svenska. Till ungdomsträffarna i församlingen användes telefoner för att spela in videos och posta foton på kyrkans sociala medier. Perioden där 50 personer fick vistas i kyrkan hade vi föreläsningar på plats, samtidigt sändes föreläsningarna även live. Föreläsningar sändes live från kyrkan genom församlingens plattformar Instagram och Facebook. I samband med ändringar av restriktioner under pandemin övergick kyrkan till att skapa zoommöten där föreläsningarna ägde rum. Föreläsningar under den period pandemirestriktioner inte tillät 50 personer samlas i kyrkan övergick kyrkan att sända föreläsningarna på zoom. Föreläsningar sändes från kyrkan via zoom via datorer, detta för att de som närvarat skulle uppleva att de befann sig i kyrkan. Datorer användes i syfte att anteckna det föreläsaren pratat om och som därefter sammanfattades och publicerades på Instagram. Detta utfördes för samtliga personer som inte hade möjligheten att närvara på zoommötet eller livesändningarna. Kyrkan offentliggjorde kontaktinformation till den person som föreläst om någon hade frågor att ställa. Vi publicerade även PowerPoints som användes under varje föreläsning, detta i mål med att fler ska kunna ha möjligheten att ta del av föreläsningen (Magdalena, 2022, s. 3).

I St. Magdalena kyrkan menade Magdalena att målet var att nå ut till alla åldrar i församlingen, och därför användes flertal plattformar och flertal verktyg inom social media. Magdalena har hävdad att kyrkan sände föreläsningar live på kyrkans sociala medier vilket är mer lättillgängligt, och lättorienterat för alla som

inte har goda tekniska kunskaper. Sammanfattningar av föreläsningar publicerades på social media för samtliga som inte kunde närvara, men ville ta del av informationen.

Magdalena pointerade att kyrkan valde att övergå från livesändningar till zoom, eftersom den sociala interaktionen betraktades vara väsentlig. Genom zoom såg man föreläsaren som befann sig i kyrkobyggnaden samt alla andra som deltog. Det har uppgivits av de som närvarat, att det givit en känsla av en starkare spirituellt närvaro och en känsla av att personerna befann sig i kyrkan och inte i hemmet.

Mikael:

I kyrkan användes en telefon och Ipad för att filma gudstjänsten. På kyrkans Facebook hemsida sändes gudstjänsten live med hjälp av Ipaden. Översättning förekom på två stora projektorer vilket översattes från det liturgiska språket suryoyo till svenska. En period under pandemin förekom det en restriktion som tillät närvaron av 50 personer i kyrkan. St. Mikael fattade därför beslutet att endast sända föreläsningar via zoom. Föreläsningarna sändes inte live på kyrkans sociala medier utan endast via tjänsten zoom. Ändamålet med beslutet var att alla ska kunna ta del av föreläsningen och kunna närvara oavsett vart personen befann sig (Mikael, 2022, s. 4).

I St. Mikael fattades beslutet att föreläsningar inte skulle vara på plats och endast sändas via zoom. Mikael påstod att församlingen fattat beslutet för kyrkomedlemmarnas hälsa och välmående. Fokuset i St. Mikael församlingen var på ungdomar och unga vuxna i åldrarna 16–30, där kyrkan inte fann ett behov att sända live på social media. Mikael förde diskussionen vidare med att församlingen använde zoom till följd av att tjänsten innebar en lägre risk för teknisk problematik. Mikael menar dock att engagemanget bland församlingens ungdomar inte var så omfattande och responsen inte var det kyrkan hade förväntat sig. En nackdel som ungdomarna uppgett menade Mikael, var att tjänsten zoom tillät deltagare att stänga av sina kameror. Att inte se deltagarnas ansikten har därmed inte skapat den spirituella närvaro som tidigare uppkommit av föreläsningar i kyrkan.

Magdalena:

Pandemirestriktioner innebar stora begränsningar för människor i samhället och på samma sätt inneburit begränsningar för kyrkomedlemmar. Restriktionerna som förekom i landet innebar att endast 50 personer fick vistas i kyrkan. Biskopen i vårt stift fattade därför beslutet att de 50 personer som närvarar under gudstjänsten skulle vara i tjänst under gudstjänsten. Det innebar att de som närvara var personer som tjänade för att en gudstjänst

skulle vara möjlig att fira. Exempel på sådana personer var församlingsprästen, diakoner, diakonissor och tekniker. Den digitala anpassning som gjorts för att andra skulle kunna ta del av firandet av gudstjänst var att sända live på kyrkans Facebook. Vid live sändandet delades skärmen upp i två delar. Ena rutan kunde tittarna se firandet av gudstjänsten och andra rutan visade en översättning från suryoyo till svenska och arabiska. I och med att det var lättare att tappa fokus från gudstjänsten vid livesändningen fattades beslutet att dra in på tiden vid gudstjänstfirandet. Ett ytterligare beslutet som har fattats var att även gudstjänst och predikan skulle förekomma på svenska utöver gudstjänsten som firades på söndagar (Magdalena, 2022, s. 3).

St. Magdalena församlingen fattade beslutet att sända gudstjänsten live på Facebook. Detta till följd av att en majoritet av kyrkans äldre generation hellre använde sig av Facebook än Instagram. I allmänhet var det fler av församlingens medlemmar som hade Facebook, vilket gjorde det mer tillgängligt för flera att närvara när gudstjänst firades konstaterade Magdalena. I kyrkan förekom två stora projektorer. Kyrkan skapade också en textruta under sändningen som visade översättningarna, för att underlätta för tittaren. Ett exempel på att underlätta firandet av gudstjänsten online var med hjälp av textrutan, vilket medfört att allt färre tappat koncentrationen. Magdalena har konstaterat att flertalet av församlingens medlemmar inte kunnat suryoyo. Förstod inte tittaren vad som sades under gudstjänstens tappade tittaren lätt fokuset och kunde därmed anse att det inte fanns en anledning till att delta. Kyrkan säkerställde därmed att alla kunde ta del av översättningen genom textrutan.

I St. Magdalena beslutades det också att gudstjänstfirandet skulle finnas tillgängligt på svenska och så även predikan. Magdalena menade att kyrkan argumenterade utifrån att alla inte haft möjligheten att lära sig suryoyo men att alla ska kunna ta del av den syrisk-ortodoxa traditionen. Inte var detta bara en möjlighet för de som inte kunde suryoyo, men även för de personer som inte kunde delta på söndagens gudstjänst. Magdalena påstod att det centrala inte var längden på gudstjänsten och predikan. Syftet med gudstjänsten var att ta del av Kristus kött och blod och hur en kristen bör leva, vilket framkom i predikan. Kyrkan hade målet att förhålla sig till tidsramen av en timmes firande av gudstjänst. Det primära målet med anpassningarna var att få allt fler syrisk-ortodoxa personer delta på gudstjänst. Firandet skulle vara tillgängligt för personer som befann sig både inrikes och utrikes. Magdalena menade att kyrkan alltid även eftersträvat att nå ut till alla som inte tillhörde den syrisk-ortodoxa kyrkan. Att nå ut till icke syrisk-ortodoxa personer var det sekundära målet med anpassningarna har Magdalena hävdad.

Mikael:

Det maximala antalet personer som fick vistas i kyrkan under pandemin var det 50 personer. De 50 personer som vistades i kyrkan under gudstjänsten var de som hade en central roll för underhållandet av firandet. Kyrkans olika utskott hade social media såsom Instagram. Kyrkan som en enhet hade däremot inte ett konto på någon plattform, vid restriktionerna fattade kyrkan därför beslutet att skapa ett Facebook konto. Vi bestämde att gudstjänst skulle firas online på Facebook live. Under livesändningen kunde den som tittat på live se altaret och de som tjänade på altaret. Vid altaret fanns två stora projektorer uppställda, på de två skärmarna fanns översättning från suryoyo till svenska och arabiska tillgänglig. Gudtjänstfirandet firades på suryoyo men predikan som prästen förde skedde först på suryoyo och därefter på svenska. Vid firandet av gudstjänsten var målet att deltagarna inte skulle tappa fokuset allt för ofta, därför hölls gudstjänsten koncist det vill säga att prästen drog ner på tiden vid firandet av gudstjänstens (Mikael, 2022, s. 4).

St. Mikael församlingen skapade ett Facebook konto för att ha möjligheten till att livesända. Kyrkan i sig hade inget eget konto, men utskott i kyrkans verksamhet har sedan tidigare funnits på sociala medier. Mikael menade att kyrkan skapat ett Facebook konto eftersom andelen av kyrkans äldre generation av medlemmar utnyttjade Facebook som plattform mer än Instagram. Mikael förklarade att kyrkans ungdomar var mer aktiva på Instagram än Facebook. Ungdomarna hade däremot tillgång till Facebook och kunde därmed delta. I syfte att så många som möjligt skulle kunna delta hade översättningen en viktig roll i det hela. I St. Mikael har översättningar från suryoyo till svenska och arabiska funnits innan pandemitiden. Under pandemitiden korrigerades det i översättningarna där fokuset var att göra översättningarna mer lättlästa. Mikael menade att kyrkan hade målet att ge möjligheten till alla att delta på hela gudstjänsten. St. Mikael församlingsprästen tog initiativet till att predika på suryoyo och även svenska. Församlingsprästen har även predikat på arabiska då flera av kyrkans ungdomar talar arabiska, men Mikael menade att predika för ungdomar på svenska i slutändan alltid blir lättast att förstå. Målet med de digitala anpassningarna i St. Mikael kyrkan var att gudstjänsten skulle finnas tillgänglig för syrisk-ortodoxa personer.

5.2 De digitala anpassningarnas följder

- *Vad för följder innebar restriktionerna och de digitala anpassningarna för det religiösa livet?*

Magdalena:

De digitala anpassningarna har haft stor påverkan på församlingen och dess anhängare. Till följd av att exempelvis gudstjänst firades och föreläsningar hölls online kunde vi inte växa oss starkare tillsammans i det andliga online som i verkligheten. Syrisk-ortodoxa personer gör allt i ett kollektiv. Att inte kunna utföra något i ett kollektiv har påverkat en stor majoritet. En del av kristendomen grundar sig på en gemenskap. Kyrkan har sakrament, obligatoriska sakrament, en person kan inte kalla vara kristen i den ortodoxa kyrkan om personen inte döps. Ett par är inte ett par utan att Gud är med i ett förhållande, i äktenskapet. Flertal har velat gifta sig vilket var problematiskt under pandemin. Vigseln under pandemin har inneburit att anhöriga och vänner inte kunnat närvara i kyrkan. Begravningar har varit begränsade på samma vis och skapat stora komplikationer eftersom händelser som begravning eller vigsel inte sänds live. Gudstjänsten online upplevdes inte på samma sätt som i kyrkan. Kyrkomedlemmarna beskrev det som ”det var som att vi tittade på någon dokumentär”. Våra kyrkomedlemmar upplevde att endast en minoritet kunde vara aktiva på gudstjänsten online. Restriktionerna och digitaliseringen har medfört att kyrkan tappat flertal aktiva anhängare. Däremot har kyrkan fått nya anhängare som inte varit aktiva sedan tidigare. De nya anhängarna beskrev det som att de var ute efter den gemenskap deras föräldrar växt upp med, och det som utgjort den etniska markören bland syrisk-ortodoxa nämligen religionen (Magdalena, 2022, s. 5).

Magdalena menade att de digitala anpassningarna och restriktionernas följder har haft sina positiva och negativa sidor. Magdalena hävdar att syrisk-ortodoxa alltid har levt i ett kollektiv genom dess historias gång, och därmed kunnat stärka varandra under extremt tuffa perioder, såsom under folkmordet på folkgruppen assyrier/syrianer. Tron har varit assyrier/syrianers starkaste vapen under tuffa tider, och att personer inte har kunnat be i kollektiv har satt tron på prov anser Magdalena. I St. Magdalena församlingen sändes endast gudstjänst och föreläsningar live. I och med att dop, vigsel och begravning är privata sammanträddanden var det inget kyrkan livesände under pandemin. Assyrier/syrianer firar sina medmänniskors glädje och sorg i ett kollektiv. Restriktionerna innebar att 50 personer fick närvara i kyrkan samt att ingen livesändning förekom under mindre sammanställningar, vilken orsakade problematik. Vilka som skulle få närvara var

helt enkelt upp till de personer som skulle fira sin vigsel eller dop. Detta medförde att flertal personer ställde in vigselceremonin har Magdalena hävdad.

Mikael:

Utifrån mina egna erfarenheter har det faktiskt påverkat mig positivt, att delta på gudstjänsts hemifrån var väldigt viktigt för min del. När jag kollade på gudstjänsten hemifrån via Facebook så stod jag upp när man skulle stå upp och satte mig när man skulle sitta. Jag agera som när jag befann mig i kyrkan. Medan prästen predikar på ett språk jag inte förstod kunde jag ställa fram bibeln och läsa tills att prästen vart klar. Jag uppfattade det som att för majoriteten deltog personer inte på gudstjänsten live. Syrisk-ortodoxa personer har levt i ett kollektiv och än idag. Tillåts det inte exempelvis att fira gudstjänst i ett kollektiv eller där nattvard inte fanns tillgängligt i samma utsträckning har vissa upplevt att det inte är tillräckligt. Något som biskopen i SOKU:s stift fattade beslut om var att nattvarden fick tilldelas i handen. Detta har patriarken med synoden diskuterat och fattat beslutet att för den som vill tilldela nattvarden i handen till lekfolket har möjligheten till det. Detta är en teologisk fråga och har omdiskuterats flertal gånger där vissa kyrkor tillämpat detta och andra inte (Mikael, 2022, s. 5).

Mikael har förklarat att antalet aktiva kyrkomedlemmar minskade drastisk under pandemin. Mikael menade att assyrier/syrianer alltid har levt i ett kollektiv, och att närvara i kyrkan på söndagar innebar inte endast firandet av gudstjänst. Ett starkt exempel på att assyrier/syrianer levt i ett kollektiv var att alla firade gudstjänst tillsammans och därefter umgicks, fikade eller åt tillsammans. Mikael påstod att om den sociala interaktionen avlägsnades och nattvarden inte fanns tillgänglig i samma utsträckning, uppfattade somliga att det inte förekom någon anledning till att delta i live gudstjänsten. På live kunde tittarsiffran analyseras för varje gudstjänstfirande, där Mikael menade att tittarsiffran var lägre än förväntat på St. Mikael's Facebook sida. Nattvarden i den syrisk-ortodoxa kyrkan uppfattas som ett mysterium menade Mikael. Det vill säga att nattvarden är Guds kött och blod och något däremellan beskrev Mikael. Mikael förde diskussionen vidare och påstod att endast personer med prästerskapet kan röra vid nattvarden i enlighet med den ortodoxa traditionen. I den syrisk-ortodoxa kyrkan har nattvarden endast tilldelats till lekfolket i handen under 300-talet under en kort tid. Utifrån den händelsen under 300-talet beslutade patriarken att nattvarden fick tilldelas i handen för den församling som tillät det. Vilket skapade en större diskussion eftersom det andra stiftet inte tillät detta att fullföljas i sina församlingar.

5.3 De digitala anpassningarna efter pandemins slut

- *Hur upplever ni covid påverkat samfundet? Medlemmarna? Det religiösa livet? Ceremonier?*

Magdalena:

Många yngre som inte var aktiva innan pandemin har ökat sitt intresse för kyrkan. För vissa som närvarade i kyrkan innan pandemin kommer inte lika regelbundet. För de barn och ungdomar som inte pratar om kristendomen aktivt i hemmet, och som därefter närvarar i kyrkan efter pandemin är religionen främmande och nytt för dem. I sig är det inget fel att ungdomar och barn lär sig om annat. Begränsningen som uppstått till följd av pandemin har resulterat i att religion inte låter logiskt och därmed ifrågasätts religion. Att ifrågasätta är inte fel eftersom det leder till skarpt och kritiskt tänkande. Att inte veta vad ortodoxin innebär har lett till att ungdomar har kritiserat utan att vilja förstå skillnaden mellan olika trosuppfattningar och orsakerna till dem. I St. Magdalena har vi nu gått tillbaka till att fira gudstjänst och hålla i föreläsningar i kyrkan. Vi kommer även i fortsättning spela in och publicera både föreläsningar och gudstjänst för samtliga som inte kan närvara. Ett problem som kan uppstå vid publicering av föreläsning. Om frågor uppstår om ämnet som presenteras och frågor inte kan besvaras kan det hela leda till mer oklarheter. Att närvara i kyrkan gör det möjligt att diskutera och förstå hur den syrisk-ortodoxa kyrkan ser på det diskuterade ämnet. St. Mikael eftersträvar är att försöka finna personer som tydlig och strukturerat kan föra en föreläsning, som ska spelas in och publiceras på kyrkans plattformar. Vi sänder fortfarande gudstjänsten live för de som inte kan närvara men tillgång till översättning på svenska (Magdalena, 2022, s. 12).

I St. Magdalena har närvaron minskat bland de ungdomar som tidigare brukade närvara innan pandemin. I stället har närvaron ökat bland de personer som inte var närvarande innan pandemin. Magdalena menade att digitaliseringen innebar att kyrkomedlemmarna exponerades alltmer (under pandemin) till andra trossamfund. Vilket i sig kan ha reducerat ungdomars närvaro i samfundet. I syfte att bevara våra ungdomar och barn i kyrkan är kyrkans mål att möta ungdomarna halvvägs för att förstå varandra. Kyrkan strävar efter att förklara för ungdomar att vetenskapen inte nödvändigtvis motstrider religionen och hur kyrkan förhåller sig till det, hävdar Magdalena. Information om den syrisk-ortodoxa kyrkan är begränsat på nätet. Kyrkans mål är att information ska finnas tillgängligt på nätet om kyrkan och dess grunder för de som inte har möjligheten att samtala med präst eller övriga tjänare i den syrisk-ortodoxa kyrkan.

Mikael:

Jag skulle säga att vissa saker har förbättrats och vissa har försämrats, antalet personer som närvarar uppfattas som en försämring. Eftersom personer skapat en vana att inte åka till kyrkan. Människor exponerades mer till den virtuella världen och kom i kontakt med andra samfund så började en massa frågor dyka upp, ifrågasättandet hade börjat. Flera hade funderingar utan svar under covid och därför ökat ett intresse för kyrkans ungdomsföreläsningar. Ungdomsträffarna i kyrkan har därför ett ökat intresse, jag tror att det beror på en efterlängtat till gemenskap också. Några saker som förbättrats av pandemin är användningen av sociala medier till de positiva, våra sociala medier har fått fler följare och engagemang. Kyrkan live sänder dem än idag, då en bredare målgrupp kan ta del av detta inom social media. Det som förändrats efter covid i kyrkans ungdomsgrupp är fler aktiviteter. Dels för att restriktionerna tillåter det men dels för att när kyrkan lyckats samla på sig fler ungdomar vill man inte förlora nya anhängare. Detta med att exempelvis ge nattvarden i handen de har vi återgått till som hur de var innan. Under pandemin delades nattvarden ut i handen till följd av säkerhetsåtgärder biskopen fattade beslut om. Vissa begär nattvarden än idag i handen och det ges ut till dem (Mikael, 2022, s. 6).

I St. Mikael har antalet aktiva anhängare minskat till följd av att personer tappat rutiner och därmed inte upplevt att de inte behövt närvara i kyrkan varje söndag. Mikael menade att antalet anhängare på ungdomsträffarna däremot ökat. Mikael förklarade att de som deltagit på ungdomsträffarna fann mycket information om frikyrkliga samfund via nätet, men endast ytlig information om den syrisk-ortodoxa kyrkan. Personer som sökt sig till ungdomsträffarna i kyrkan hade flera frågor utan svar och ville därmed förstå den syrisk-ortodoxa traditionen och skillnader mellan frikyrkor och deras kyrka.

6. Analys

Detta kapitel har i avsikt att fullgöra studiens syfte att bidra till diskussion om digitaliseringen i den syrisk-ortodoxa kyrkan under coronapandemin samt besvara studiens forskningsfrågor: Vilka digitala anpassningar gjorde de två studerade syrisk-ortodoxa församlingarna under tiden pandemin pågick? Vad fick de digitala anpassningarna för följder i de två studerande syrisk-ortodoxa församlingarna? Vad hände med de digitala anpassningarna efter pandemins slut i de två studerande syrisk-ortodoxa församlingarna? Hur kan studiens resultat diskuteras sin helhet i termer av digitaliseringens följder i de två studerande syrisk-ortodoxa församlingarna utifrån Martin Berntsons teoretiska begreppsdiskussion gällande anpassning, ortodoxifiering och bevarande av traditionen? Forskningsfrågorna kommer diskuteras med hjälp av Martin Berntsons teori, bakgrund och tidigare forskning.

6.1 Anpassning, ortodoxifiering och bevarande av tradition

I boken *det mångreligiösa Sverige* (2015) diskuterar Martin Berntson ”anpassning” och ”ortodoxifiering”. Berntson beskriver begreppet anpassning som en omställning till allmänna normer i Sverige. Ortodoxifiering i Sverige innebär att religionen bär på en mer omfattande betydelse än i hemlandet (Berntson, 2015, s. 413). För den etniska gruppen assyrier/syrianer innebär religionstillhörigheten vara den etniska markören och anses vara mer betydelsefull än den nationella tillhörigheten. De två grundläggande faktorerna vad gäller att upprätthålla den assyrisk/syrianska folkgruppen etnicitet är språket och den kristna tron. Den kristna syrisk-ortodoxa minoritetsgruppen är en befolkning utan en egen nationalstat och där religion utgör den centrala identitetsfaktorn. Berntson menar att religionens centrala roll nödvändigtvis inte kommer att uppfylla samma funktion för kommande generationer av syrisk-ortodoxa personer (Berntson, 2015, s. 415). Magdalena, som är en av studiens intervjupersoner, beskrev att flertal ungdomar ansåg att föra liturgin samt att fira gudstjänst på det syriska språket uppfattades vara mer viktigt än att förstå prästens predikan till fullo. Berntson utgår ifrån religionspsykologen Önver Cetrez diskussion om att första och andra generationen kristna-ortodoxa har en starkare förankring inom den kulturella, sociala och traditionella strukturen, parallellt med en ny social situation i form av integration och anpassning till svenska normer och samhällsstrukturer (Ibid).

Berntson hävdar att religionen är en identitetsfaktor som fått en mer betydande roll i Sverige än i hemlandet (Berntson, 2015, s. 413). Intervjupersonerna Magdalena och Mikael menar att det syriska språket (suryoyo) har haft en central roll i liturgin och i gudstjänstfirandet. Samtliga belyser att i St. Magdalena och St. Mikael uppfattades den religiösa tillhörigheten som den mest centrala markören hos assyrier/syrianer än den språkliga. Berntson hävdar också att religionens centrala roll nödvändigtvis inte

kommer att uppfylla samma funktion för kommande generationer av syrisk-ortodoxa personer. Målet i de två syrisk-ortodoxa församlingarna är att andra, tredje och kommande generationer av syrisk-ortodoxa ska leva utifrån den kristna ortodoxa traditionen. Kyrkan arbetar aktivt genom digitaliseringen under pandemin med att bibehålla den etniska markören. För kyrkans del ska religionen vara intimt kopplad med tillhörigheten och identifikationen med det syrisk-ortodoxa. Tillhörigheten ska vara kyrklig och religiös och inte bli ”kulturell” och ”politisk”. Sverige är en nation präglad av ett kristet historiskt arv. Vilket innebär att syrisk-ortodoxa svenskar inte nödvändigtvis uppfattas som en religiös minoritet, på samma sätt som i ursprungsländerna med omgivande muslimska majoritetssamhällen. Detta medför att assyrier/syrianer inte upplever samma behov som i ursprungsländerna att den kyrkliga tillhörigheten ska utgöra en etnisk markör (Berntson, 2015, s. 420).

Berntson uppger exempel på anpassning till det samtida svenska samhället i den ortodoxa kyrkan, såsom att förkorta gudstjänsterna och fira gudstjänst på svenska språket i stället för långa gudstjänster med suryoyo som liturgiskt språk (Berntson, 2015, s. 420). Digitaliseringen har medfört att St. Mikael och St. Magdalena alltmer anpassat sig efter det svenska samhället. I samband med allt färre talar syriska måste kyrkan vara tillmötesgående med tredje generationens syrisk-ortodoxa, och det svenska samhället i syfte att kunna bevara religionen som den etniska markören. Med hjälp av digitaliseringen har församlingarna förkortat gudstjänsttiderna och firar gudstjänst på svenska regelbundet för att allt fler assyrier/syrianer ska delta.

6.2 Autokefal Kyrka under patriarken i Damaskus

Den syrisk-ortodoxa kyrkan är en autokefal kyrka och utgår ifrån patriarken i Damaskus, där varje stift har sin egen ärkebiskop (Syriskortodoxakyrkan.se). I den syrisk-ortodoxa kyrkan förekommer den heliga synoden som fattar beslut i den syrisk-ortodoxa kyrkan. Somliga beslut är obligatoriska att implementera och andra är inte det. De beslut som inte är obligatoriska att implementera kvarstår hos ärkebiskopar i samband med församlingspräster att införa eller inte (Ibid).

Ett praktiskt exempel kan vara införandet av att dela ut nattvard till lekfolket i handen. Julius Yeshu Cicek är ärkebiskop för SOKU och St. Mikael tillhör det stiftet. Cicek fattade beslutet att tillåta SOKUS:s församlingspräster att tilldela nattvarden i handen. Ärkebiskopen inom SOUF Julius Abdulahad Gallo Shabo fattade beslutet att inte tillåta stiftets församlingspräster att ge ut nattvarden i handen till närvarande personer i gudstjänstfirandet. Magdalena hänvisade till Shabos uttalande och menade att eukaristin inom den syrisk-ortodoxa kyrkan övergår från bröd och vin till Kristi kropp och blod. Endast personer med

prästerskapet ska fördela nattvarden till lekfolket eftersom församlingsprästen är den person som uppfattas mellanställningen mellan Gud och den troende. Cicek har tagit ställning till beslutet i anslutning med händelsen som utspelades under 300-talet. Mikael påstod att kyrkofäderna under en kortare period har delat ut nattvarden i handen och därmed inte kan uppfattas som teologisk fel i enlighet med den syrisk-ortodoxa traditionen.

Konservering och ortodoxifiering kan i detta sammanhang uppfattas ha skett i olika utsträckningar. Fördelandet av nattvarden i handen kan förstås som en anpassning till kristna normer i Sverige. Shabos ställning kan betraktas som ortodoxifiering och konservering i beslutet. Hans beslut skulle därför kunna uppfattas som ett resultat för att bevara den religiösa traditionen i större utsträckning, i enlighet med Berntsons tolkning av ortodoxifiering och konservering (Berntson, 2015, s.419). En ortodoxifiering eller patriarken i Damaskus som överhuvud av den syrisk-ortodoxa kyrkan kommer nödvändigtvis inte att förhindra kyrkans anpassning till det svenska samhället. Förekommer teologiska förändringar inom den ortodoxa kyrkan betraktas inte kyrkan vara ”ortodox” det vill säga ”renlärig” (Ibid). Aposteln Petrus är den person som etablerat den syrisk-ortodoxa kyrkan (Svenskakyrkan.se). Syftet med patriarken som ett överhuvud i kyrkan är i avsikt att bevara aposteln Petrus tradition. Patriarkens primära syfte är att leda den syrisk-ortodoxa kyrkan i en riktning. Den syrisk-ortodoxa kyrkan förespråkar därför en autokefal kyrka.

En autokefal kyrka eller en patriark som överhuvud, bär nödvändigtvis inte på betydelsen att allt konserveras. Assyrier/syrianer växer upp i ett svenskt sekulariserat samhälle, mellan två separata kulturella system (Berntson, 2015, s.415). Den syrisk-ortodoxa kyrkan har därför behövt införa ändringar som får de två kulturella system funka i samband med att konservera traditionen. Ett tydligt exempel som tyder på att den syrisk-ortodoxa kyrkan anpassat sig efter de svenska normer är deltagandet i Sveriges kristna råd. Syrisk-ortodoxa patriarkatets ställföreträdarskap i Sverige och Syrisk-ortodoxa ärkestiftet av Sverige och övriga Skandinavien bär på ett medlemskap i Sveriges kristna råd. Rådet beskrivs som en ekumenisk mötesplats med avsikt att bidra till ett gemensamt vittnesbörd genom ord och gärning. Sveriges kristna råd är en möjlighet för medlemskyrkor att stödja varandra inom teologisk reflektion, diakoni, socialt ansvar men även ekumeniskt vittnesbörd. Berntson påpekar att vid flertal fall har kyrkor och samfund firat gudstjänst i gemenskap i syfte till ekumeniskt klimat (Ibid, s. 421).

Den syrisk-ortodoxa kyrkans delaktighet i Sveriges kristna råd beror bland annat på att kunna bilda sig en förståelse på hur två kulturella system kan förankras i varandra. Kyrkan sätter ett fokus på att förstå hur

svenska samfund arbetar för att bevara anhängare i yngre ålder. Vilket i sig ska resultera i att kunna sammanföra de två kulturella systemen på ett eller annat sätt för nästkommande generationer i den syrisk-ortodoxa kyrkan. Berntson tillägger att detta i sig bär på en problematik eftersom flertal ortodoxa och österländska kyrkor uttryckt bekymmer över *proselytism* som existerar hos svenska samfund (Ibid). Övergår den syrisk-ortodoxa till en autonom syrisk-ortodox svensk kyrka kan idéinnehållet i kyrkans tradition gå till miste i förhållande till Berntsons teori. I studien *The Russian Orthodox Church and the Pandemic: problems, Challenges, Responses* skriven av Mikael Suslov (2021) diskuteras den rysk-ortodoxa kyrkan. I arbetet reflekteras det över den rysk-ortodoxa kyrkans problem. En problematik som uppstått mellan den reform och den konservativa delen av kyrkan. Den rysk-ortodoxa kyrkan vill bevara den ortodoxa-traditionen å andra sidan kan det resultera i att kyrkan tappar allt fler anhängare menar Suslov. Både i den rysk-ortodoxa och syrisk-ortodoxa kyrkan förekommer ortodoxifiering men även en större anpassning har gjorts för att bevara nutida generationer av ortodoxa, i samband med att allt fler förhåller sig till den västerländska traditionen.

6.3 Digitalisering i den syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige

Xenia Luchenko diskuterar i sin vetenskapliga artikel ”The Digitalization of Worship Practices during the Coronavirus pandemic in the Context of the Mediatization of Orthodoxy” (2021) utifrån sociologen Stig Hjarvard. Hjarvard hävdar att religionens funktion förminskas till följd av ’*mediatization*’ (Luchenko, 2021, s. 5). Han menar att det likställer religionen med en form av virtuell underhållning och avlägsnar religionens funktion. Magdalena och Mikael hävda att gudstjänsten online inte upplevdes på samma sätt som i kyrkan. De menade att kyrkomedlemmarna beskrev den digitala gudstjänsten och firandet av andra ceremonier som en typ underhållning såsom en dokumentärfilm. Ostroyskaya diskuterar i “The digitalization of Worship” att digitaliseringen kan uppfattas som ett projekt med möjligheter som ännu inte har en stor efterfrågan. Ostroyskaya för resonemanget vidare menar att efterfrågan inte kommer att öka, om församlingar fattar beslutet att endast fira gudstjänst i kyrkan (Luchenko, 2021, s.7).

2020 ökade aktiviteten hos religiösa websidor med 30–500 procent menar Luchenko. I artikeln uppges det att antal tittare kunde uppges vara 65 000 tittare och ett genomsnitt på 26 000 tittare på gudtjänstfirande (Luchenko, 2021, s.8). Magdalena har hävdad att tittarsiffran ett antal gånger varit uppe mot 13 000 tittar på Facebook vid gudtjänstfirande. Luchenko har påstått att de digitala gudstjänsterna skapar en ’*immersion*’. Hon menar att lekfolket inte är passivt närvarande under gudstjänsten men i stället kan närvara i det mest centrala under gudtjänstfirandet. De centrala delarna motiverades som bland annat nattvarden. Magdalena i intervjun poängterade att övergång från livesända föreläsningar till zoommöten

uppges givit en känsla av en starkare spirituell närvaro. Magdalena och Mikael bekräftar att deltagandet på församlingarnas sociala medier ökat kraftigt. St. Magdalena publicerade på sina plattformar allmän information om pandemin och veckovisa sammanfattningar av föreläsningar och annan teologisk fakta. St. Mikael å andra sidan publicerade allmän information om pandemin och kommande zoomföreläsningar men färre inlägg om övrigt. Mikael har angett att tittarsiffran varit längre än förväntat, endast ett par hundra tittare närvarade på gudstjänstfirandet online. Berntson menar om syrisk-ortodoxa svenskar assimileras in i det svenska samhället, och om ungdomarna förlorar engagemanget för folkgruppens kultur och inte talar språket i samma utsträckning, så kommer kyrkans främsta sätt att behålla idéinnehållet vara genom att tillämpa det svenska språket i liturgi och predikan (Berntson, 2015, s. 421). I enlighet med Berntsons teori kan antalet tittare på St. Magdalena live gudstjänst vara ett resultat av församlingens assimilering till det svenska samhället. Församlingen kan uppfattas i enlighet med teorin som tillmötesgående för att bevara den syrisk-ortodoxa kyrkans idéinnehåll.

Inom den rysk-ortodoxa kyrkan ökade religiositeten mer specifikt hos de personer som växt upp med religionen i hemmet under barnår och ungdomsåren på ett eller annat sätt (Suslov, 2021, s. 171). Religiositeten ökade dock även hos de som hade familjemedlemmar som hade covid. I enlighet med terror managementteorin hjälper religion människor att få en viss uppfattning om de drastiska förändringarna menar Suslov (Ibid). Tre av tio trossamfund erbjöd digitala tjänster under pandemin (Linnea, 2021, s. 21). I St. Mikael och St. Magdalena erbjöds digitala tjänster dock förekom en skillnad mellan kyrkomedlemmarnas närvaro i de två församlingar. Antalet närvarande personer ökade i St. Magdalena. Trots ökningen av närvarande personer online, så begränsades människans frihet till att praktisera religion och till deltagande vid sociala sammanhang. Till skillnad från den rysk-ortodoxa kyrkan reducerades närvaron i St. Mikael sociala plattformar och livesändningar. Socialisering och kollektivism spelar en central roll i den syrisk-ortodoxa kyrkan. Vid digitala sammankomster såsom live-sändningar förekommer inte någon typ av socialisering med andra kyrkomedlemmar. Berntson utgår ifrån religionspsykologen Önver Cetrez diskussion om att första och andra generationen kristna-ortodoxa har en starkare förankring inom den kulturella, sociala och traditionella strukturen (Berntson, 2015, s. 415). Till följd av att digitala gudstjänster inte kunde erbjuda den sociala interaktionen resulterade det i färre deltagare.

I St. Mikael församling har livesändningar fortsatt sändas för samtliga som inte kan närvara. Översättning från det liturgiska språket suryoyo till svenska förekommer även i dagsläget. Digitala föreläsningar och övriga digitala tjänster förekommer inte i St. Mikael i samband med avskaffandet av restriktioner. I St. Mikael avskaffades digitala föreläsningar eftersom efterfrågan var större av föreläsningar i kyrkan än via zoom. I St. Magdalena förekommer än idag livesända gudstjänster,

översättningar från suryoyo till svenska finns under gudtjänstfirandet. Föreläsningar sker på plats i kyrkan, men sänds också via Instagram live och sammanfattningar av föreläsningar publiceras på kyrkans Instagram konto.

7. Diskussion

De två representanterna har delat med sig av personliga upplevelser gällande hur de digitala anpassningarna under pandemin påverkat det religiösa livet och de sociala aktiviteterna. Representanterna förklarade vilken mening begreppen ”ortodox”, ”tradition”, ”digitalisering”, ”språk” och ”religion” hade för dem. Syftet med denna studie är att undersöka hur och på vilket sätt det religiösa livet och de sociala aktiviteterna påverkats av digitala anpassningarna under covid-19-pandemin, inom de två studerande syrisk-ortodoxa kyrkorna i Sverige. Studien syftar även till att jämföra och identifiera likheter och skillnader mellan de två samfundens digitala anpassningar och vad det fått för resultat.

Studien har även för avsikt att tillföra en diskussion om ortodoxifiering i samband med digitaliseringen av religion. Med hjälp av representanternas erfarenhet av digitaliserad religion och Berntsons teori kunde informationen föras samman och analyseras. Besvarandet av frågeställningarna påträffas i kapitel 5 resultat och kapitel 6 analys.

Den syrisk ortodoxa kyrkan är en av de tidigaste kyrkorna sedan apostlarnas tid. Pandemin har inneburit stora förändringar för församlingar. Pandemin innebar även att församlingars verksamheter fick digitaliseras. Digitaliseringen för de två syrisk-ortodoxa församlingarna St. Mikael och St. Magdalena innebar utmaningar men också en metod för utveckling och anpassning till det svenska samhället. Genom att tillämpa digitala verktyg, och digitalisera de två församlingarna inom den syrisk-ortodoxa kyrkan har kyrkan haft som mål att också bevara livskraften. De digitala anpassningarna påvisar kyrkans drivkraft till att bevara sin tradition och intresset hos kommande syrisk-ortodoxa generationer. Kyrkan bidrar även till att främja de kulturen och politiken hos folkgruppen eftersom de områdena arbetar i symbios med kyrkan. Kyrkan uppfattar däremot språk och religion som de mest centrala markörerna för folkgruppen assyrier/syrianer, snarare än det kulturella och politiska.

Ungdomar spelar en central roll inom den syrisk-ortodoxa kyrkan. Värnar kyrkan inte om kommande generationer assyrier/syrianer i Sverige, kommer inte kyrkan ha ett aktivt lekfolk. Under pandemin digitaliserades en stor del av kyrkans verksamhet. Huvudfokuset låg i att digitalisera gudstjänst och föreläsningar i den syrisk-ortodoxa kyrkan. Kyrkan satte ett stort fokus på flexibiliteten i gudstjänst och föreläsningar. Skälet till flexibilitet och anpassningar av föreläsningar under pandemin berodde på kyrkans avsikt, att bevara traditionen. Föreläsningarna ägde rum på Instagram live och i större utsträckning via zoom, och därefter sammanfattades och publicerades det på sociala medier. Föreläsningssämnena varierade beroende på vad som efterfrågades av de ungdomar som närvarade.

Ämnen som togs upp för diskussion kunde handla om allt från kyrkans tradition, till gängkriminalitet, och till jämställdhet i samhället. Syftet med att vara flexibel med de olika ämnena, och målet med svenska som språk på föreläsningar var att nå ut till fler ungdomar och inte endast syrisk-ortodoxa.

Den religiösa traditionen i den syrisk-ortodoxa kyrkan fördes vidare med hjälp av undervisning. Undervisningen grundar sig i den praktiska, skriftliga och muntliga läran. Kyrkan har därför med hjälp av digitaliseringen kunnat föra vidare den syrisk-ortodoxa traditionen till allmänheten. Livesändningar, publicering på social media, liturgi på svenska och ämbeten som överhuvud i kyrkan är exempel på bevarandet och överföringen av den syrisk-ortodoxa traditionen. Den kristna syrisk-ortodoxa minoritetsgruppen är en befolkning utan en egen nationalstat och där religion utgör den centrala identitetsfaktorn. Religionens centrala roll kommer nödvändigtvis inte att uppfylla samma funktion för kommande generationer av syrisk-ortodoxa personer. Detta till följd av att kristna-ortodoxa har en starkare förankring inom den kulturella, sociala och traditionella strukturen, parallellt med en ny social situation i form av integration och anpassning till svenska normer och samhällsstrukturer. St. Mikael och St. Magdalena har därför fattat beslutet om att öka antalet sociala aktiviteter, som nödvändigtvis inte är förankrat i undervisning av den religiösa traditionen. Med hjälp av tillvägagångssätten att kombinera det kulturella och sociala är målet att få unga assyrier/syrianer att engagera sig i kyrkan. Digitaliseringen kan därmed uppfattas som en del av traditionen, eftersom digitalisering är en metod att informera om den syrisk-ortodoxa traditionen.

Digitaliseringen har haft sina för- och nackdelar under covid-19-pandemin. Digitaliseringen av gudstjänst i de två församlingarna har resulterat en reducerad motivation till att delta, för flertalet av medlemmarna. Många församlingsmedlemmar har minskat sitt deltagande i gudtjänstfirandet samt närvaron i kyrkan. Däremot har tillgängligheten ökat för övriga syrisk-ortodoxa att delta på gudtjänstfirandet och föreläsningar. Församlingarna tillämpar än idag digitala verktyg såsom livesändning av gudstjänst och översättning från det liturgiska språket suryoyo till svenska. St. Magdalena nyttjar digitala verktyg i större utsträckning i dagsläget än St. Mikael. Aktiviteter som föreläsningar online är tillgängligt i St. Magdalena men inte i St. Mikael. Bägge församlingar har haft samma resurser under pandemin, men digitaliseringen har gett bättre utfall i St. Magdalena.

Digitaliseringen övergick till att uppfattas som ett projekt för församlingarna, för att förstå i vilken utsträckning de två församlingarna brast i sitt arbete. Digitaliseringen uppfattades som en möjlighet till att finna nya verktyg i mån om att bevara kyrkan, traditionen, den ortodoxa läran samt aktiva assyrier/syrianer i kyrkan. Digitaliseringen har inte medfört en ökad makt till patriarken i samband med pandemin. Den syrisk-ortodoxa kyrkan övergick till att bli mer konservativ i sin tro men inte till att bli konservativ i tillvägagångssätten. Kyrkan har i stället eftersträvat att bevara ortodoxin genom att anpassa sig till det svenska samhället. Hur pandemin och digitaliseringen påverkat församlingarna i den syrisk-ortodoxa kyrkan beror på församlingarnas tillvägagångssätt och bemötande av nya metoder.

7.1 Framtida forskning

I denna studie framkommer det hur digitaliseringen påverkat kyrkomedlemmarna i de två samfundet, och hur de gått till väga och fattat sina beslut under digitaliseringens gång. Studien utfördes inte under coronapandemin och kunde därmed inte applicera deltagande observation som metod. Studien utfördes efter att restriktioner tagits bort, och därmed kan endast resultatet av digitaliseringen och restriktionerna analyseras utifrån informanternas perspektiv. Att studera eventuella dokument, alternativt direktiv från patriarken eller möjligheten att intervjua patriarken, har inte varit en möjlighet. Följande direktiv eller dokument har inte förekommit på den syrisk-ortodoxa kyrkans digitala plattformar, vilket betyder att materialet inte finns tillgängligt för allmänheten.

Ett alternativ till att föra detta ämne vidare skulle kunna vara med hjälp av en enkätstudie. Enkätstudien skulle kunna skickas ut till syrisk-ortodoxa församlingar i en stor stad eller i hela Sverige. Frågor som till exempel ”hur många digitala anpassningar har gjorts?” Detta i avsikt att bilda en uppfattning om i vilken utsträckning som församlingarna tillämpat digitala verktyg. Kvantitativa frågor skulle exempelvis kunna vara ”hur många har firat gudstjänst?”. ”Har fler närvarat efter pandemin?” ”Hur ser det ut bland syrisk-ortodoxa i utlandet, Europa och USA? Skiljer det sig från Syrien, Irak, Turkiet?” Ett ytterligare alternativ av en enkätstudie skulle även kunna vara att rikta frågor till kyrkomedlemmarna. Frågor skulle kunna ställas i syfte att förstå hur kyrkan kan bevara den religiösa traditionen som en etnisk markör, snarare än det politiska och sociala. Frågeställningar skulle därför kunna beröra kyrkans verksamhet och digitalisering, samt hur kyrkan skulle kunna anpassa sig till det svenska samhället i samband med att kunna bevara den syrisk-ortodoxa traditionen.

Käll- och litteraturförteckning

Tryckta källor

Berntson, M. (2015). *Ortodoxa, österländska och katolska kyrkor-traditionsförmedling, integration*.

Andersson, D. Det Mångreligiösa Sverige (s. 415–421). Lund: Studentlitteratur.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber.

Edelman, J. (2021) Collaboration of humanities and social sciences in Europe.

Göran A. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Stockholm: Liber.

Kim Silow Kallenber, Elin Von Unge, Lisa Wiklund Morera. (2022). *Etnologiska fältarbete: nya fält och former*. Lund: Studentlitteratur.

Rizk, C. (2019). *Syrisk-ortodoxa kyrkans tro och liv: frikyrkorna frågar och syrisk-ortodoxa kyrkan svarar*. Södertälje: Souf.

Elektroniska Källor

Institute of orthodox Christian studies.

Hämtat från [iocs.cam.ac.uk](https://www.iocs.cam.ac.uk) (15-11-2022):

<https://www.iocs.cam.ac.uk/metropolitan-kallistos-ware-and-the-founding>

Luchenko, X. (2018). Wilson center.

Hämtat från [Wilsoncenter.org](https://www.wilsoncenter.org) (15-11-2022): <https://www.wilsoncenter.org/person/xenia-luchenko>

Luchenko, X. (2021). The Digitalization of Worship Practices during the Coronavirus Pandemic in the Context of the Mediatization of Orthodoxy. Articles.

Hämtat från [Cyberleninka.ru](https://cyberleninka.ru) (15-11-2022): <https://cyberleninka.ru/article/n/the-digitalization-of-worship-practices-during-the-coronavirus-pandemic-in-the-context-of-the-mediatization-of-orthodoxy>

Lundgren, L. (2022). *Trossamfunden och covid-19*. Borås: MadeByLen.

Hämtat från esh.diva-portal.org (15-11-2022):

<http://esh.diva-portal.org/smash/get/diva2:1651295/FULLTEXT01.pdf>

Patriarkaliska ställföreträdarkapet för syrisk-ortodoxa kyrkan i Sverige (2015).

Hämtat från syriskortodoxakyrkan.se (11-09-2022):

<https://www.syriskortodoxakyrkan.se/kyrkan/kyrkans-struktur/>

Rizk, C. Den ortodoxa kyrkan: Sanningen, vägen och livet.

Hämtat från denortodoxakyrkan.se (15-11-2022): <http://denortodoxakyrkan.se/2016/07/22/severos-av-antiokia-hans-kristologi-och-brevvaxling-med-monofysiten-sergius/>

Soku. (2009). Syrisk ortodoxa kyrkans ungdomsförbund.

Hämtat från soku (10-20-11):

<https://soku.org>

Souf. (2017). Syrisk Ortodoxa Ungdomsförbundet.

Hämtat från souf.nu (10-25-11):

<https://souf.nu>

Suslov, M. (2021). The Russian Orthodox Church and the Pandemic: Problems, Challenges, Responses.

Hämtat från tifoislam.dk (11-10-2022): <https://tifoislam.dk/article/view/125963>

Suslov, M. (2021). University of Copenhagen.

Hämtat från ccrs.ku.dk (11-10-2022): [https://ccrs.ku.dk/staff/?pure=en%2Fpersons%2Fmikhail-suslov\(d7d1b93e-a6da-457b-b637-7dd0743cdecf\).html](https://ccrs.ku.dk/staff/?pure=en%2Fpersons%2Fmikhail-suslov(d7d1b93e-a6da-457b-b637-7dd0743cdecf).html)

9 Bilaga

9.2 Samtyckesblankett

Informerat samtycke:
Forskningsstudie om religion och digitalisering under covid 19.

Bakgrund och syfte

Den här uppsatsen skrivs som en del av ett större internationellt forskningsprojekt som handlar om religion och digitalisering under covid 19-pandemin. Projektet består av forskare från sju olika länder. Den svenska delen leds av professor Lena Roos vid Södertörns högskola. Projektet syftar till att undersöka hur olika religiösa grupper på olika sätt har använt digitala former under och efter pandemin. För mer information om projektet, se projekthemsidan: [ReCoVirA: Religious Communities in the Virtual Age | CHANSE](#) Studentuppsatserna som skrivs i anslutning till detta projekt är en del av de deltagande studenternas utbildning men kommer även att bidra till projektet i sin helhet.

Fråga om deltagande

Denna information ges till dig eftersom du har erbjudits att vara en av intervjupersonerna som ingår i undersökningen. Gå igenom informationen noggrant innan du godkänner att du vill vara med. Om du har frågor kan du ställa dem till studenten som kommer att intervjua dig eller till projektledaren Lena Roos.

